Doamna Voltaire

Prietenul meu, Paul, s-a însurat de curînd cu o tînără frumoasă, zveltă, erudită, de a cărei inteligenţă nimeni nu se îndoieşte. Se spune că e atît de inteligentă încît şi bărbaţi dintre cei mai remarcabili, capete de afiş în diverse domenii, se tem, de verva ei inepuizabilă şi de paradoxurile ei strălucite. Admiratorii fanatici, cu studii la fără frecvenţă, au denumit-o „doamna Voltaire".

Am cunoscut-o şi eu cu prilejul cununiei civile, era într-adevăr inepuizabilă, vorbea întruna, şi-n puţinele clipe de răgaz te strivea cu o privire ucigătoare. Zîmbetul ironic şi-l mărea prin voinţă şi autoeducaţie, atît de mult, încît îi acoperea întreaga faţă ca un văl islamic. Era prima femeie din viaţa mea a cărei inteligenţă mă împiedica să-i cunosc cu adevărat chipul. Sarcasmele, jocurile de cuvinte, maliţiile, calambururile, înţepătoarele şi spontanele epigrame se năpusteau asupra noastră, nivelul pe care îl propunea ea discuţiei era atît de ridicat, încît ne răpise pofta de mîncare. Ironiza tot ce vedea, şi calitatea meniului — nu i se ceruse părerea (soţul făcuse totul de capul lui) —, şi mutrele ospătarilor, şi aspectul restaurantului, şi lipsa de simţ muzical a orchestrei. În ceea ce priveşte muzica localului, avea dreptate şi eu într-o seară, cînd luasem masa cu femeia pe atunci adorată, le-am dat lăutarilor un bacşiş gras în schimbul tăcerii —, dar a cere unui şef de orchestră

de la restaurantul „Timiș", cu remiză de zece la sută, să aibă precizia lui Herbert von Karajan e mult. Și pe mine mă ironiză, declarîndu-mi, printre alte gingășii, că mă îmbrac fără gust, că sînt lipsit de șarm, conversația mea e atît de anostă și de flască, încît e convinsă că sînt un avocat lamentabil. De cîte ori, în calitate de gazdă, lua peste picior un invitat, îl compara, din nevoia de justiție și ordine, cu o rudă de-a ei — că această comparație întotdeauna era favorabilă familiei ei nu mai trebuie să v-o spun. De atîtea calambururi cît mi-a fost dat să aud din gura ei frumoasă, simțeam cum mă sufoc, cum se scurge sîngele din mine ; cînd i-am spus că tendința spre calambur e o boală psihică gravă, care-ți dă dreptul la o pensie de gradul doi, nu s-a supărat pe mine, vrînd să-mi demonstreze că ea „are umor".

După ce termina de ironizat oamenii, trecea, fără nici un popas, la ironizarea instituțiilor. Care credeți că era instituția cea mai hulită, cea mai terfelită ? Evident, cea a căsătoriei. Cîtă vervă nu revărsase, cîte reflecții penetrante nu risipise, în acest gingaș domeniu, frumoasa, maliţioasa și erudita mireasă ! Că ea, instituția căsătoriei, contravine naturii ; femeia este creată pentru diversitate și nestatornicie, fidelitatea conjugală duce la frigiditate și uneori chiar la sterilitate — citise ea undeva o carte foarte interesantă pe această temă ! O femeie care n-a cunoscut adulterul înseamnă că a trăit degeaba și pleacă în mormînt fără termen de comparație. Simțeam că-n mintea mea, de om al legii, echilibrat, și cu respectul vieții, se năștea crima. Fie ce-o fi, dacă mai emite un paradox, o judecată de valoare, dacă mai regretă încă o dată că Balzac a murit atît de tînăr, la cincizeci de ani, și nu și-a definitivat opera, o ucid. Am să fiu în legitimă apărare. Se pot face deci crime și din rațiuni estetice. De aceea nu m-am mirat prea mult cînd am văzut că, puțin timp de la căsătorie, această idee asasină trecuse și prin capul prietenului meu, Paul. În ultimele zile, starea lui de surescitare crescuse, ochii îi străluceau de ură ca la nebunii în cămașă de forță, căpătase și un tic enervant, din cinci în cinci minute fluiera a pagubă prelung, de parcă cînta din bucium și se văita monoton și sfîșietor : „unde mi-a fost capul ?".

— Viața mea e un coșmar, un calvar, o nelegiuire, cred c-am să-mi iau cîmpii și-am să m-ascund într-un coteț, într-o peșteră, nu știu ce să mai fac, nu știu ce să mai fac, am să trec la budism, am să-mi dau foc în bucătărie ! Am ajuns să am comportări dintre cele mai ciudate, să am plăcerea autodistrugerii, îmi mușc limba, mă îmbrîncesc, mă pălmuiesc, mă las nemîncat, așa cum merită un cretin ca mine. Știi care-i primul simptom al nebuniei ? Pierderea instinctului de conservare ! Ei, asta se întîmplă cu mine... Nu mă mai îngrijesc, disprețuiesc tot ce-ar putea să-mi facă existența mai comodă. Și-n fiecare zi mă îmbogățesc c-un tic și mai idiot decît precedentul. Ultimul, ca să mă răzbun pe devotamentul ei cîinos, în ce constă? Puneam masa, strîngeam masa, apoi iar puneam masa, și așa, pînă cădeam jos, frînt de oboseală.

— Ce e cu soția ? Ce s-a întîmplat cu ea ?

— Cum ce e cu ea ? se indignă Paul, văzînd că eu nu pricep grozăvia întîmplării. E proastă, de o prostie atroce, metodică, inumană, bestială. Numai dacă eram criminal de război meritam o asemenea soartă, și iarăși începu să fluiere a pagubă și să doinească din bucium. Și cît m-am chinuit ca să pun mîna pe o asemenea comoară, care la început făcea mofturi ! Am pus la bătaie, cretinul de mine, tot farmecul meu personal ca s-o cuceresc, să mă-nhăitez cu o scorpie, care prin tîmpenia ei pantagruelică m-a scos din rîndul oamenilor.

— Te înșală ?

— Cum să mă-nșele ? E prea leneșă și prea exigentă pentru așa ceva. Am și implorat-o : „Pune-mi, dragă, coarne, îți promit că rămîne în familie, și lasă-mă dracului în pace !". Nu, nu vrea. E devotată ca și cîinele soldatului, chiar cînd sînt sănătos tun, îmi aduce un ceai fierbinte și cîteva piramidoane. Nu mi-e foame, dar mă îndoapă nemiloasă ca pe-un curcan. „Mănîncă, iubitule, să creștem mari și frumoși !" Cred că nici Bismarck, om cu nervii de oțel, n-ar fi avut curajul să ia prînzul cu soția mea. Cu ironiile ei nemiloase, sleiește supa, încălzește înghețata, acrește vinul, îndulcește murăturile, ceva de apocalips. Fiecare farfurie de supă, fiecare omletă, fiecare pătlăgică sînt analizate în puncte, în vitamine, în calorii, de-ți vine să verși. Și năvălește atunci asupra me-

dicinei : „Ce ți-e și cu doctorii ăștia ! Cînd interzic oul, cînd îl promovează ! Acum se mănîncă ouă și seara. Nu e abominabil ?“ Și mai are un defect îngrozitor, care mă torturează ca pe hoții de cai, îmi zgîrie creierul de-mi vine s-o mușc de nas ca eroul ăla al lui Dostoievski.

— Care e, întreb eu, de data aceasta mai blînd, oarecum familiarizat cu nenorocirea.

— E ironică, foarte ironică. Ironizează pînă și neînsuflețitele alimente, și pe seama lor face tot felul de glume răutăcioase. Am întrebat-o aseară cît e ceasul, și ce crezi că mi-a răspuns ? „Nevoia de exactitate, mi-a zis ea de la obraz, e dovadă de mărginire a spiritului.“ Am urlat, am bătut cu pumnu-n masă. „Dacă nu-mi spui cît e ceasul, te sugrum !“ Și, deși galbenă de frică, tot mă împroșcă cu o batjocură : „Șase fără un sfert, brută autodidactă !“ Adică eu eram brută autodidactă fiindcă voiam să știu cît e ceasul. Cînd îmi pun unt pe pîine, mă privește ironic, cînd mă duc să mă bărbieresc, de-abia își stăpînește rîsul, îi face semn cu cotul mamei-soacre, altă podoabă la fel de proastă, dar un vulcan care nu mai erupe, să se amuze și ea de gafa pe care-o săvîrșisem. Ironia ei are și țeluri mari, morale. Cînd mă grăbesc să nu întîrzii la serviciu, mă acuză de lașitate, de servilism, față de pendula din hol și față de șefi. Mă compară cu toate animalele din lume, din pădurile noastre și din jungla Africii, și ies foarte prost din această confruntare. E convinsă că raționamentele ei sînt de-o inteligență satanică. Că de-aia sînt disciplinat, fiindcă sînt carierist, și de-aia sînt carierist, fiindcă sînt incapabil. Și de ce sînt incapabil ? Auzi ce răspunde canalia, eroare a naturii, scorpia, paragina : că eu sînt incapabil, fiindcă am cunoscut-o pe ea prea tîrziu, că dacă aș fi avut șansa să încap din vreme pe mîinile ei culturale, eram de mult academician... Ce mă rafina, mă subtiliza, mă înălța, mă rasa ! Aș putea să stau cu o slută, cu una fără nas, cu una cu picior de lemn, cu o cocoșată, cu o surdo-mută, dar cu Salomeea nu mai pot ! Dacă am greșit cu ceva în viață, am plătit ! Ce imaginație poate să aibă, vaca ! Mă sugrumă, mă sufocă, mă zgîrie, mă tăvălește în noroi, mă omoară cu zile, cu spiritul ei de relativitate... Dacă se pune problema unde să mergem în concediu, la munte sau la mare, dă din umeri, scîrbită,

și iarăși mă biciuiește cu o ironie fină : „Mare sau munte, spune ea cu o voce pițigăiată, slăbită de atîtea țipete isterice. Ce întrebare stupidă, mare sau munte ! Pretutindeni e aceeași mediocritate ! Nu formele de relief au importanță, ci inteligența individului !“ Atunci am fost și eu foarte sincer cu ea și i-am spus : „Măi Salomeea, de ce ești tu atît de proastă, nu ți-e milă de noi ?“

— Și cum a reacționat ?

— A plîns și s-a retras în camera ei ca să-și croșeteze răzbunarea. După două ore s-a întors strălucitoare, trăgînd după ea, ca pe-un cățeluș de zgardă, infernalul ei zîmbet ironic. Mi-a spus că a plîns din cauza mea, și-a dat seama cu durere că duhnesc a mediocritate, din păcate sînt pierdut, nu mai e nimic de făcut cu mine. Atunci am plesnit-o peste obraz cu furie, așa cum faci numai cînd descoperi dușmanul pe care l-ai căutat o viață întreagă. Să te ferească Dumnezeu de demnitatea prostului. Și-a înghițit plînsul, și-a aprins o Mărășească — obiceiul de-a fuma țigări Mărășești e o ironie la adresa snobilor ahtiați după țigări străine — și mi-a spus : „Așa procedează toți cei care n-au argumente“. Am lovit-o peste gură, să-i înăbuș zîmbetul ironic, care colcăia să iasă la suprafață. Pe urmă mi-a părut rău. A lovi un om prost e ca și cum ai lovi un copil... Dar nu mai pot, am înnebunit, am obosit. Și iarăși începu să ofteze prelung, ca și cum ar fi doinit din bucium. Am să divorțez ! În fond, și prostia poate fi încadrată la „nepotrivire de caracter“. Am să strig în fața onoratei instanțe : „E proastă și ironică, e ironică pînă și în pat, mă ucide cu prostia ei, mă îngroapă de viu, salvați-mă ! Îi dau pensie alimentară, îi dau casa, îi dau mobila, îi dau automobilul, dar să plece...“

— Copilării, am încercat eu să-l trezesc la realitate. Nimeni nu aprobă un divorț numai fiindcă soția e grea de cap. Dacă părăsea domiciliul conjugal era altceva.

— Atunci s-o omor... murmură Paul, cu aerul că în sfîrșit, găsise soluția cea mai înțeleaptă, reciproc avantajoasă. Nici pentru ea viața nu e o fericire. Am să procedez cum procedau spartanii cu infirmii. Îi omorau... Am s-o ucid... Ei, cît pot să iau ? Cincisprezece, douăzeci de ani, mai vine poate și-o amnistie și pe urmă răsuflu ușurat

măcar cîteva zile... Am s-o ucid, cu mîna asta fină, de pianist, am s-o ucid...

— Mai e o soluție, poate cea mai bună... Îndrăgostește-te de Salomeea !

Mă examină cu o privire rece, de nebun, dezgolită de orice umbră de speranță. Voința, instinctul de conservare îl părăsiseră cu desăvîrșire.

— Sînt laș, așa am să fac. Am să-mi iubesc scorpia pînă la adînci bătrînețe, am să dezmierd părul negru al canaliei, am să-mi odihnesc capul la pieptul ei osos și sarcastic, am s-o iubesc și... Dumnezeu cu mila !